NEDERLANDSE NAMEN VAN MOLLUSKEN

door

J.G.J. Kuiper

Ons medelid Bank publiceerde in CB 214 een voorlopige lijst van Nederlandse namen van inheemse land- en zoetwatermollusken. Het is een gedegen werkstuk, dat een duidelijk overzicht geeft. Hopelijk wordt voor de mariene soorten een overeenkomstig document geproduceerd. Omdat deze lijst, zoals Bank schrijft, beoogt een discussie op gang te brengen, ben ik zo vrij er enkele kanttekeningen bij te plaatsen. Per brief heb ik hem al mijn opvatting over namen voor Sphaeriidae medegedeeld.

De vraag rijst: volgens welke richtlijn wordt nu een keuze

uit al die namen gedaan? Geldt anciënniteit, of gebruik, of originaliteit? En wie of welke instantie beslist uiteindelijk?

Ik stel deze vraag met het oog op de mogelijkheid, om niet te zeggen waarschijnlijkheid, dat de verkozen namen hun consecratie zullen vinden door opneming in de eerst volgende editie van Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal. Kort na de verschijning van de achtste druk (1961) van de "Van Dale" had ik de redacteur ervan, Dr C. Kruyskamp, enkele* termen toegezonden (zie samenvatting in CB 96, blz. 984-986, 1961). De heer Kruyskamp toonde zich hiervoor zeer erkentelijk en deelde mij mede, dat hij zich voor de malacologie in hoofdzaak heeft moeten behelpen met Herklots en Kas & Ten Broek over de Nederlandse zeemollusken, en verder met de algemene encyclopedieën. Voorts schreef hij (3.XI.1961): "Mocht er, zoals U suggereert, iemand van Uw vereniging te vinden zijn die zou willen meewerken om de tekortkomingen van Van Dale in dezen systematisch te verbeteren, dan houdt ik mij daarvoor ten zeerste aanbevolen". Ik heb in eerste instantie mijn medewerking toegezegd en later ook wel enige suggesties gedaan, doch tot een methodisch doorwerken van de gehele Van Dale van een malacologische gezichtshoek uit, ben ik toen, door gebrek aan tijd, niet kunnen komen. De verschijning van de aangekondigde lijst is echter een goede gelegenheid om bij de huidige redactie van Van Dale op dit punt terug te komen.

Thans nog enkele opmerkingen;

1°. De reeds in Van Dale opgenomen namen dienen m.i., zo enigszins mogelijk, niet door andere vervangen te worden, tenzij er onduidelijkheden in voorkomen. Zo bij voorbeeld: de door Bank geciteerde naam steenbikker (Helicigona lapicida) is volgens Van Dale een plaatselijke naam voor tapuit (ik vindt deze naam niet in vogelboeken, wel echter: steentikker); een steenslak (Bank: Helicigona lapicida) is volgens Van Dale "een soort zeeslak die in rotsspleten leeft (Triton litoreus)".

2°. Nutteloos gebruik van verkleinwoorden, een typisch Nederlandse gewoonte, dient vermeden te worden. Al onze slakkesoorten zijn klein vergeleken met veel tropische soorten, maar dat is nog geen reden om achter elke naam "je" of "tje" of "pje" te plaatsen. Waarom zouden wij in ons dierbare taaltje elk in ons landje levend soortje een verkleinnaampje geven? Brakwaterhoren, dwergslak, kapslak, napslak, wadslak, diepslak, korfslak, posthoren, spoelhoren, tonhoren, schijfhoren enz., het kan allemaal heel goed zonder diminutief suffix. Van Dale noemt: boerenknoop, en corrigeerde dus Herklots!

3°. Behalve vele soorten -slakken en -horens, bestaan er blijkbaar nog diverse -horenslakken. Dat is dubbel-op en dus onnodig. Ook de benaming slakhoren (onder: Stagnicola palustris) lijkt mij verwerpelijk. De naam struikgewasslak (Bradybaena fruticum) is phonetisch een onding.

* *Tussenvoegen:* enkele... kritische notities met betrekking tot de erin voorkomende malacologische... termen